

Bölüm 9

KAZANÇ YÖNETİMİ VE MUHAFAZAKARLIK ÜZERİNE BİR UYGULAMA: BİST100 ÖRNEĞİ

Yusuf GÖR¹

1.GİRİŞ

Teknolojide meydana gelen gelişmeler, finansal sistemleri küresel hale getirdiği görülmektedir. Finansal sistemlerin unsurlarından olan şirketler de bu gelişmeler neticesinde uluslararası bir nitelik kazanmaktadır. Uluslararası yatırımcıların ortaya çıkmasıyla birlikte şirket sahipleri ve pay sahipleri arasında bir takım anlaşmazlıklar yaşanmaya başladığı görülmektedir. Bu anlaşmazlıklar bir takım güven sorunları yaratmaktadır. Küresel rekabet koşullarında güven oldukça gerekli bir yatırımcı şartıdır. Dolayısıyla şirketlerin tüm paydaşlarına adil bir şekilde yaklaşması ve faaliyetlerini şeffaf bir şekilde yürütmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda şirketlerin sadece kendi kazançlarını değil paydaşlarının da kazançlarını düşündükleri bir kazanç yönetimini benimsemeleri gerekmektedir. Yaşanan muhasebe skandallarına bakıldığında kazanç yönetiminin önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Finansal raporlama işlemine yönetici fırsatçılığı yapıp (Dechow&Skinner,2000:235)dahil olarak kazanç edinmek veya kazançların muhasebe yöntemleri ile düzeltilmesi (Giroux, 2004) kazanç yönetimi olarak ifade edilmektedir (Schipper, 1989:92). Şirketin mali durumu ile ilgili olarak paydaşların yanlış yönlendirilmesi (Healy&Wahlen,1999:368), şirket performansını etkilemek için muhasebe sonuçları ile oynanması (Mulford&Comiskey,1996:360), muhasebe bilgilerini kullananların yanıltılması (Küçüksözen,2004:66) ve şirket değerini maksimize etmeyi amaçlayan politikalar (Scott, 1997:295) da kazanç yönetimi olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca kazanç yönetimi, yanlış bilgilere göre oluşturulan sözleşme neticeleridir (Memiş&Çetenak, 2012: 209). Kazanç yönetimi, sonraki dönemleri etkileyebilen, dönemler arası bir uygulama olup (Mulford&Comiskey, 2002: 56)kazançtaki değişimi azaltır (Lipe, 1990). Şirketler hisse senedi alım-satımında kar etmek (Teohvd, 1998:1936), finansal analistlerin tahminlerini karşılamak (Burgstahler&Eames, 2003:254) için kolaylıkla kazanç yönetimine başvurabilmektedir (DeAngelo, 1988:34).

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çankırı-Türkiye, yusufgor23@gmail.com

Yapılan analiz neticesinde muhafazakar muhasebe uygulamaları ile kazanç yönetimi uygulamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç literatür ile uyumludur. Böylelikle BİST-100 Endeksinde yer alan şirketlerin verileri kullanılarak gerçekleştirilen analiz muhafazakarlık ile kazanç yönetimi arasındaki zıt yönlü ilişkiyi doğruladığı anlaşılmaktadır. Uygulamada kullanılan şirket büyüklüğü ve finansal kaldıraç oranı değişkenleri de muhafazakarlık ile istatistiksel olarak anlamlı ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Diğer taraftan uygulamada yer alan cari oran ve sektör değişkenleri ise istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır. Sonuç olarak muhafazakar muhasebe uygulamalarının kazanç yönetimi uygulamalarının önüne geçilmesi için kullanılabileceği anlaşılmaktadır.

Uygulamanın farklı değişkenler kullanılarak ve daha fazla veri içeren örneklem seçilerek geliştirilebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Ahmed, A. S. & Duellman, S. (2007). Accounting Conservatism and Board of Director Characteristics: An Empirical Analysis, *Journal of Accounting and Economics*, 43, Issues 2-3, 411-437.
- Ahmed, A. S., Billings, B. K., Morton, R. M. & Stanford-Ha, M. (2002). The Role of Accounting Conservatism in Mitigating Bondholder-Shareholder Conflict over Dividend Policy and in Reducing Debt Costs, *The Accounting Review*, 77(4), 867-890.
- Altuk Özden, E. ve Ataman, B. (2014). Kar Yönetimi Ve Yöntemleri, *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 11 (42), 13-25.
- Arya, A., Glover, J. & Sunder, S. (2003). Are unmanaged earnings always better for shareholders?, *Accounting Horizons*, 17, 111-116.
- Ayarlıoğlu, M. A. (2007). *Kar Yönetimi Uygulamaları ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda Test Edilmesi*, Doktora Tezi, Ankara.
- Ball, R., A. Robin, & G. Sadka. (2008). Is financial reporting shaped by equity markets or by debt markets? An international study of timeliness and conservatism, *Review of Accounting Studies*, 13 (2/3), 168-205.
- Ball, R. & Shivakumar, L. (2005). Earnings Quality in UK Private Firms: Comparative loss recognition timeliness, *Journal of Accounting and Economics*, 39(1), 83-128.
- Basu, S. (2005). Discussion of Conditional and Unconditional Conservatism: Concept and Modelling, *Review of Accounting Studies*, 10 (2/3), 269-309.
- Bealey, F. (1999). *The Blackwell Dictionary of Political Science*, Oxford: Blackwell.
- Beaver, W.H. & Ryan, S.G. (2005). Conditional and Unconditional Conservatism: Concept and Modeling, *Review of Accounting Studies*, 10, 269-309.
- Beneish, M. D. (1997). Detecting GAAP Violation: Implications for assessing earnings management among firms with extreme financial performance, *In Journal of Accounting and Public Policy*, 16 (3), 271-309.
- Bliss, J.H. (1924). *Management Through Accounts*, New York, NY: The Ronald Press Co.
- Burgstahler, D. & Dichev, I. (1997). Earnings management to avoid earnings decreases and losses, *Journal of Accounting and Economics*, 24, 99-126.
- Burgstahler, D. & Eames, M. J. (2003). Earnings Management to Avoid Losses and Earnin-

- gsDecreases: AreAnalystsFooled?,*Contemporary Accounting Research*, 20(2), 253-294.
- Callao, S. & Jarne, I. S. (2010). Have IFRS Affected Earnings Management in the European Union?, *Accounting in Europe*, 7(2), 159–189.
- Chen, Q., Hemmer, T. & Zhang, Y. (2007). On the Relation between Conservatism in Accounting Standards and Incentives for Earnings Management, *Journal of Accounting Research*, 45(3), 541-565.
- DeAngelo, L. (1988). Discussion of Evidence of Earnings Management from the Provision for Bad Debts, *Journal of Accounting Research*, 26, 32-40.
- Dechow, P. & Skinner, D. J. (2000). Earnings management: Reconciling the views of accounting academics, practitioners, and regulators, *Accounting Horizons*, 14, 235-250.
- Demir, V. & Bahadır, O. (2007). Muhasebe Manipulasyonu-Yöntemler ve Teknikler, *İS-MMMO Mali Çözüm Dergisi*, 84, 103–119.
- Devine, C. (1963). The rule of conservatism reexamined, *Journal of Accounting Research*, 1(1), 127-138.
- Doubnik, T.S. & Riccio, E.L. (2006). The Influence Of Conservatism And Secrecy On The Interpretation Of Verbal Probability Expressions In The Anglo And Latin Cultural Areas, *The International Journal of Accounting*, 41(3), 237-261.
- Ewert, R. & Wagenhofer, A. (2012). Earnings Management, Conservatism, and Earnings Quality, *Foundations and Trends in Accounting*, 6(2), 65-186.
- Fama, E. & Jensen, M. (1983). Separation of ownership and control, *Journal of Law and Economics*, 26, 301–325.
- Feltham, G. & Ohlson, J. (1995). Valuation and Clean Surplus Accounting for Operating and Financial Activities, *Contemporary Accounting Research*, 11(2), 689-731.
- Financial Accounting Standards Board (FASB). (1980). *Qualitative Characteristics of Accounting Information*, Statement of Financial Accounting Concepts No. 2. Stamford, CT: FASB.
- Francis, J., Lafond, R., Olson, P.M. & Schipper, K. (2004). Costs of Equity and Earnings Attributes, *The Accounting Review*, 79(4), 967-1010.
- Gao, P. (2013). A Measurement Approach To Conservatism And Earnings Management, *Journal of Accounting and Economics*, 55 (2–3), 251-268.
- Giroux, G. (2004). *Detecting Earnings Management*, USA: John Wiley & Sons Incorporated.
- Healy, P. M. & Wahlen, J. M. (1999). A Review Of The Earnings Management Literature And Its Implications For Standard Setting, *Accounting Horizons*, 13(4), 365– 383.
- Hui, K.W., Matsunaga, S. & Morse, D. (2009). The Impact Of Conservatism On Management Earnings Forecasts, *Journal of Accounting and Economics*, 47(3), 192-207.
- Holthausen, R.W. & Leftwich, R.W. (1983). The Economic Consequences Of Accounting Choice: Implications of Costly Contracting and Monitoring, *Journal of Accounting and Economics*, 5(1): 77-117.
- Holthausen, R. W. & Watts, R. L. (2001). The Relevance Of The Value-Relevance Literature For Financial Accounting Standard Setting. *Journal of Accounting and Economics*, 31(1), 3-75.
- Jackson, S.B. & Liu, X.K. (2010). The Allowance for Uncollectible Accounts, Conservatism, and Earnings Management, *Journal of Accounting Research*, 48(3), 565-601.
- Jiraporn, P., Miller, A. G., Yoon, S. S. & Kim, S., Y. (2008). Is earnings management opportunistic or beneficial? An agency theory perspective, *International Review of Financial Analysis*, 17: 622-634.

- Jones, J.J. (1991). Earnings Management During Import Relief Investigations, *Journal of Accounting Research*, 29(2), 193-228.
- Karacaer, S. & Özek, P. (2010). Denetim Firmasının Büyüklüğü ve Kar Yönetimi İlişkisi: İMKB Şirketleri Üzerinde Ampirik Bir Araştırma, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 48, 60-74.
- Khan, M. ve Ross, W. L. (2009). Estimation And Empirical Properties Of A Firm-Year Measure Of Accounting Conservatism, *Journal of Accounting and Economics*, 48(2-3), 132-150
- Kellogg, I. & Kellogg, B. L. (1991). *Fraud, Window Dressing, and Negligence in Financial Statements*, Commercial Law Series, McGraw- Hill.
- Kim, J.B., Chung, R. & Firth, M. (2010). Auditor Conservatism, Asymmetric Monitoring, and Earnings Management, *Contemporary Accounting Research*, 20(2), 323-359.
- Küçüksözen, C. (2004). *Finansal Bilgi Manipulasyonu: Nedenleri, Yöntemleri, Amaçları, Teknikleri, Sonuçları ve İMKB Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma*, Doktora Tezi, Ankara.
- LaFond, R., & Roychowdhury, S. (2008). Managerial Ownership And Accounting Conservatism, *Journal of Accounting Research*, 46(1), 101-135.
- Lara, J.M.G., Osmá, B.G. & Penalva, F. (2009). Accounting Conservatism and Firm Investment Efficiency, *Journal of Accounting and Economics*, 61(1), 221-238. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1383642> erişim tarihi: 5.7.2018
- Levitt, A. (1998). *The Numbers Game*, *CPA Journal*, 68(12), 14-18.
- Lipe, R. (1990). The Relation between Stock Returns and Accounting Earnings Given Alternative Information, *The Accounting Review*, 65, 49-71.
- Machdar, N.M., Manurung, A.D. & Murwaningsari, E. (2017). The Effects of Earnings Quality, Conservatism, and Real Earnings Management on the Company's Performance and Information Asymmetry as a Moderating Variable, *International Journal of Economics and Financial Issues*, 7(2), 309-318.
- Memiş, M. Ü. & Çetenak E. H., (2012). Kurumsal Yönetimin Kazanç Yönetimi Uygulamaları Üzerine Etkisi: İMKB'de İşlem Gören Şirketler Üzerine Uygulama, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (3), 501-519.
- Mulford, C. & Comiskey, E.E. (1996). *Financial Warnings*, New York: John Wiley & Sons.
- Mulford, C. & Comiskey, E.E. (2002). *The Financial Numbers Game, Detecting Creative Accounting Practices*, New York: John Wiley & Sons.
- Nikolaev, V. V. (2010). Debt Covenants and Accounting Conservatism, *Journal of Accounting Research*, 48 (1), 51-89.
- Penman, S. (2001). *Financial Statement Analysis and Security Valuation*, New York, NY: McGraw-Hill Irwin.
- Penman, S. H. & Zhang, X. J. (2002). Accounting Conservatism, the Quality of Earnings, and Stock Returns, *The Accounting Review*, 77(2), 237-264.
- Ronen, J., Varda, Y. (2008). *Earnings Management: Emerging Insights in Theory, Practice and Research* [electronic resource]. Boston, MA: Springer Science Business Media, LLC.
- Sakarya, Ş. & Sümbül Koçak, Z. (2016). Kazanç Kalitesi ve Yönetiminin İşletmelerin Finansal Performansı Üzerine Etkisi: İSO 500 İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 23(3), 733-749.
- Schipper, K. (1989). Commentary on Earnings Management, *Accounting Horizons*, 3(4), 91-102.
- Scott, W. (1997). *Financial Accounting Theory*, Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.

- Stolowy, H. & Breton, G. (2004). Accounts Manipulation: A Literature Review and Proposed Conceptual Framework, *Review of Accounting and Finance*, 3(1), 5-92.
- Tariverdi, Y., Keighobadi, A.R. & Tavasol, R. (2013) The Effective Motivations On Earning Management, *International Research Journal of Applied and Basic Sciences*, 5(6), 730-741.
- Tatođlu, F.Y. (2013). *Panel Veri Ekonometrisi*. (2. Baskı), İstanbul: Beta.
- Teoh, S.H., Welch, I. & Wong, T.J. (1998). Earnings Management and the Long-Run Market Performance of Initial Public Offerings, *The Journal Of Finance*, 53(6), 1935- 1974.
- Trueman, B. & Titman, S. (1988). An Explanation For Accounting Income Smoothing, *Journal of Accounting Research*, 26, 127-139.
- Wang, Z., Horgartaigh, C. O. & Von Zijl, T. (2009). A Signaling Theory of Accounting Conservatism, *SSRN Electronic Journal*, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1415305>, erişim tarihi: 5.7.2018
- Watts R. (2003) Conservatism in Accounting Part I: Explanations and Implications, *Accounting Horizons*, 17(3), 207-221.
- Willet, R.J. (2012). Earnings Quality, Profit at Risk, Conservatism, Earnings Management, Objectivity and Why Accounting Allocations Matter: A Statistical Perspective, <https://ssrn.com/abstract=2276191>
- Wolk, H.I., J. Dodd & J. Rozycki. (2003). *Accounting Theory, Conceptual Issues in Political and Economic Environment*, USA: South-Western College Pub.
- Zhong, Y. (2017). Accounting Conservatism: A Literature Review, *Australian Accounting Review*, 27(2), 115–228.